

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ 2025

Μάθημα: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (36)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Δευτέρα, 16 Ιουνίου 2025

08:00-11:00

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΟΚΤΩ (8) ΣΕΛΙΔΕΣ
--

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου απαντήσεων να συμπληρώσετε όλα τα κενά με τα στοιχεία που ζητούνται.
2. **Η πρώτη σελίδα του τετραδίου απαντήσεων να παραμείνει κενή για την άσκηση της ορθογραφίας.**
3. **Να απαντήσετε σε ΟΛΑ τα ερωτήματα.**
4. **Να μην αντιγράψετε τα θέματα** στο τετράδιο απαντήσεων.
5. Να μην γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
6. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο με μπλε πένα ανεξίτηλης μελάνης.**
7. Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή διορθωτικής ταινίας.

ΜΕΡΟΣ Ι. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Α. Απόδοση και κατανόηση διδαγμένων κειμένων

(Μονάδες 30)

Α.1 Να αποδώσετε **μόνο τις έντονα γραμμένες προτάσεις** των πιο κάτω κειμένων (Κείμενο 1 και Κείμενο 2) σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

Κείμενο 1

ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις· λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ἔτι αὐτῷ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος, καὶ ἡπόρει ὃ τι χρῆσαιτο· ἀποροῦντι δὲ αὐτῷ ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομήν, καὶ ὁρᾷ τὰ μὲν ἄλλα ζῶα ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα, τὸν δὲ ἄνθρωπον γυμνόν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστρωτον καὶ ἄοπλον· [...] τῷ δὲ Προμηθεῖ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν, τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν, οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν· πρὸς δὲ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν· εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἥφαίστου οἶκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνεῖτην, λαθὼν εἰσέρχεται, καὶ κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἥφαίστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς δίδωσιν ἀνθρώπῳ· καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίνεται, Προμηθεά δὲ δι' Ἐπιμηθεά, ὕστερον, ἥπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν.

Πλάτωνος *Πρωταγόρας* ΙΑ΄
(μονάδες 9)

Κείμενο 2

Διαφέρομεν δὲ καὶ ταῖς τῶν πολεμικῶν μελέταις τῶν ἐναντίων τοῖσδε. τὴν τε γὰρ πόλιν κοινὴν παρέχομεν καὶ οὐκ ἔστιν ὅτε ξενηλασίαις ἀπείργομέν τινα ἢ μαθήματος ἢ θεάματος, ὃ μὴ κρυφθὲν ἂν τις τῶν πολεμίων ἰδὼν ὠφεληθεῖη, πιστεύοντες οὐ ταῖς παρασκευαῖς τὸ πλεόν καὶ ἀπάταις ἢ τῷ ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐς τὰ ἔργα εὐψύχῳ· καὶ ἐν ταῖς παιδείαις οἱ μὲν ἐπιπόνῳ ἀσκήσει εὐθύς νέοι ὄντες τὸ ἀνδρεῖον μετέρχονται, ἡμεῖς δὲ ἀνειμένως διαιτώμενοι οὐδὲν ἦσσαν ἐπὶ τοὺς ἰσοπαλεῖς κινδύνους χωροῦμεν. τεκμήριον δέ· οὔτε γὰρ Λακεδαιμόνιοι καθ' ἑαυτοὺς, μεθ' ἀπάντων δὲ ἐς τὴν γῆν ἡμῶν στρατεύουσι, τὴν τε τῶν πέλας αὐτοὶ ἐπελθόντες οὐ χαλεπῶς ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ τοὺς περὶ τῶν οἰκείων ἀμυνομένους μαχόμενοι τὰ πλείω κρατοῦμεν.

Θουκυδίδου *Ἱστορίαι* Β΄ 39
(μονάδες 7)

A.2. Να γράψετε στα Νέα Ελληνικά σε ποιον ή ποιους αναφέρονται οι έντονα γραμμένες αντωνυμίες στις πιο κάτω προτάσεις.

i. ἀποροῦντι δὲ **αὐτῷ** ἔρχεται Προμηθεὺς (Κείμενο 1)

ii. ἡ τῷ ἀφ' **ἡμῶν αὐτῶν** ἐς τὰ ἔργα εὐψύχῳ (Κείμενο 2)

(μονάδες 6)

A.3. Να επιλέξετε την ορθή απόδοση των πιο κάτω υπογραμμισμένων λέξεων / φράσεων στα Νέα Ελληνικά.

i. ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομὴν (Κείμενο 1)

(α) αν και επιθεώρησε (β) για να επιθεωρήσει (γ) αφού επιθεώρησε

ii. Προμηθεά δὲ δι' Ἐπιμηθέα, ὕστερον, ἥπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν

(Κείμενο 1)

(α) για χάρη του Επιμηθέα (β) εξαιτίας του Επιμηθέα (γ) διά μέσου του Επιμηθέα

iii. οὐκ ἔστιν ὅτε ξενηλασίαις ἀπείργομέν τινα ἢ μαθήματος ἢ θεάματος (Κείμενο 2)

(α) σπάνια (β) κάποτε (γ) ποτέ

iv. τὴν τε τῶν πέλας αὐτοὶ ἐπελθόντες οὐ χαλεπῶς ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ τοὺς περὶ τῶν οἰκείων ἀμυνομένους μαχόμενοι τὰ πλείω κρατοῦμεν (Κείμενο 2)

(α) εύκολα (β) δύσκολα (γ) αλαζονικά

(μονάδες 8)

B. Αδίδακτο κείμενο για απόδοση στα Νέα Ελληνικά

(Μονάδες 25)

Να αποδώσετε το πιο κάτω αδίδακτο κείμενο (Κείμενο 3) σε ορθό νεοελληνικό λόγο.

Κείμενο 3

Ο Ισοκράτης προτρέπει τους Έλληνες να ενώσουν τις δυνάμεις τους και να ξεκινήσουν εκστρατεία εναντίον των Περσών για την απελευθέρωση όλων των ελληνικών πόλεων.

Καὶ μὴν οὐδὲ τὰς πόλεις λυπήσομεν στρατιώτας ἐξ αὐτῶν καταλέγοντες, ὃ νῦν ἐν τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς ἀλλήλους ὀχληρότατόν ἐστιν αὐταῖς· πολὺ γὰρ οἶμαι σπανιωτέρους ἔσεσθαι τοὺς μένειν ἐθελήσοντας τῶν συνακολουθεῖν ἐπιθυμησόντων. Τίς γὰρ οὕτως ἢ νέος ἢ παλαιὸς ῥάθυμός ἐστιν, ὅστις οὐ μετασχεῖν βουλήσεται ταύτης τῆς στρατιᾶς τῆς ὑπ’ Ἀθηναίων μὲν καὶ Λακεδαιμονίων στρατηγουμένης, ὑπὲρ δὲ τῆς τῶν συμμάχων ἐλευθερίας ἀθροιζομένης, ὑπὸ δὲ τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης ἐκπεμπομένης, ἐπὶ δὲ τὴν τῶν βαρβάρων τιμωρίαν πορευομένης; Φήμην δὲ καὶ μνήμην καὶ δόξαν πόσῃν τινὰ χρή νομίζειν ἢ ζῶντας ἔξειν ἢ τελευτήσαντας καταλείψειν τοὺς ἐν τοῖς τοιοῦτοις ἔργοις ἀριστεύσαντας;

Ἰσοκράτους *Πανηγυρικός* 185-186

Λεξιλόγιο:

καταλέγω: στρατολογώ, επιλέγω ή κατατάσσω στρατιώτες

ὀχληρός, -ά, -όν: ενοχλητικός, -ή, -ό

σπάνιος, -α, -ον: λίγος, -η, -ο

Γ. Αδίδακτο κείμενο για ορθογραφία

(Μονάδες 5)

Γ.1 Υπαγόρευση αδίδακτου κειμένου για ορθογραφία:

Ξενοφώντος *Άγησίλαος* 3.2

(μονάδες 3)

Γ.2 Να εντοπίσετε **τα δύο (2)** ορθογραφικά λάθη που υπάρχουν στο ακόλουθο απόσπασμα και να τα διορθώσετε. Να μεταφέρετε τον ακόλουθο πίνακα στο τετράδιο απαντήσεων και να τον συμπληρώσετε κατάλληλα.

καὶ γάρ τοι καινοὺς μὲν οὐ τολμῶσι τίθεσθε, τοῖς δὲ πάλαι κειμένοις ἀκριβῶς χρῶνται. καὶ ἐν πολλῆς δὲ πάνυ ἔτεσιν, ὧ ἄνδρες δικασταί, εἷς λέγεται παρ' αὐτοῖς νόμος καινὸς τεθῆναι.

Δημοσθένους *Κατὰ Τιμοκράτους* 140

ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΕΣ ΛΕΞΕΙΣ	ΔΙΟΡΘΩΜΕΝΕΣ ΛΕΞΕΙΣ

(μονάδες 2)

Δ. Γλωσσικές παρατηρήσεις (γραμματικές, συντακτικές, λεξιλογικές)

(Μονάδες 20)

1.α. μετασχεῖν

Να γράψετε τον αντίστοιχο τύπο στον ενεστώτα και στον μέλλοντα στην ίδια φωνή.

β. βουλήσεται

Να γράψετε το γ' πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής και της ευκτικής αορίστου στην παθητική φωνή.

γ. τελευτήσαντας

Να γράψετε τη μετοχή ενεστώτα στην ονομαστική ενικού του θηλυκού γένους και τη μετοχή παρακειμένου στην ονομαστική πληθυντικού του αρσενικού γένους στην ίδια φωνή.

δ. καταλείψειν

Να γράψετε το β' ενικό πρόσωπο της υποτακτικής και της προστακτικής αορίστου β' στην ίδια φωνή.

(μονάδες 4)

2.α. Να γράψετε τους άλλους βαθμούς (τους μονολεκτικούς τύπους) των έντονα γραμμένων λέξεων του πιο κάτω αποσπάσματος διατηρώντας τον ίδιο γραμματικό τύπο. Σε κάθε περίπτωση να διευκρινίζετε ποιον βαθμό γράφετε.

πολὺ γὰρ οἶμαι **σπανιωτέρους** ἔσεσθαι τοὺς μένειν ἐθελήσοντας τῶν συνακολουθεῖν ἐπιθυμησόντων. [...] Τίς γὰρ οὕτως ἢ **νέος** ἢ παλαιὸς ῥάθυμός ἐστιν [...]

(μονάδες 2)

2.β. Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τις υπογραμμισμένες λέξεις του πιο κάτω αποσπάσματος.

Καὶ μὴν οὐδὲ τὰς πόλεις λυπήσομεν στρατιώτας ἐξ αὐτῶν καταλέγοντες, ὃ νῦν ἐν τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς ἀλλήλους ὀχληρότατόν ἐστιν αὐταῖς.

(μονάδες 3)

3.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικῶς τις έντονα γραμμένες λέξεις του πιο κάτω αποσπάσματος. Στο τετράδιο απαντήσεων να γράψετε τη λέξη και τη συντακτικὴ της λειτουργία.

Τίς γὰρ οὕτως ἢ νέος ἢ παλαιὸς ῥάθυμός ἐστιν, ὅστις οὐ **μετασχεῖν** βουλήσεται ταύτης τῆς στρατιᾶς τῆς ὑπ' Ἀθηναίων μὲν καὶ Λακεδαιμονίων στρατηγουμένης, ὑπὲρ δὲ τῆς τῶν συμμάχων ἐλευθερίας ἀθροισομένης, ὑπὸ δὲ τῆς Ἑλλάδος **ἀπάσης** ἐκπεμπομένης, ἐπὶ δὲ τὴν **τῶν βαρβάρων** τιμωρίαν πορευομένης;

(μονάδες 3)

3.β. Να εντοπίσετε και να γράψετε στο τετράδιο απαντήσεων τις μετοχές του πιο κάτω αποσπάσματος, να αναγνωρίσετε το εἶδος τους και να δηλώσετε τη συντακτικὴ τους λειτουργία.

πολὺ γὰρ οἶμαι σπανιωτέρους ἔσεσθαι τοὺς μένειν ἐθελήσοντας τῶν συνακολουθεῖν ἐπιθυμησόντων.

(μονάδες 3)

4.α. Να επιλέξετε τη νεοελληνική λέξη που συνδέεται ετυμολογικά με τις πιο κάτω αρχαιοελληνικές λέξεις του Κειμένου 3.

- i. ζώντας: ζημιά, ζήλος, ζωτικός
- ii. μένειν: κατανομή, εμμονή, μένος

(μονάδα 1)

4.β. Να αναλύσετε τις ακόλουθες λέξεις στα **συνθετικά** τους μέρη στα Αρχαία Ελληνικά. Για το β' συνθετικό να γράψετε το ρήμα στο α' πρόσωπο ενικού της οριστικής ενεστώτα.

- i. ένεχώρει (Κείμενο 1)
- ii. έπελθόντες (Κείμενο 2)

(μονάδες 2)

4.γ. Να βρείτε στο ακόλουθο απόσπασμα και να γράψετε στο τετράδιο απαντήσεων **μία (1)** λέξη με την οποία να συνδέεται ετυμολογικά το νεοελληνικό ουσιαστικό ***ραδιουργία***.

Φήμην δὲ καὶ μνήμην καὶ δόξαν πόσῃν τινὰ χρή νομίζειν ἢ ζῶντας ἔξειν ἢ τελευτήσαντας καταλείπειν τοὺς ἐν τοῖς τοιοῦτοις ἔργοις ἀριστεύσαντας; (Κείμενο 3)

(μονάδες 2)

Ε. Μεταφορά νεοελληνικού κειμένου στα Αρχαία Ελληνικά (Μονάδες 5)

Να μεταφέρετε το πιο κάτω κείμενο στα Αρχαία Ελληνικά.

«Θέλω να μιλήσω στους νέους για τις αρετές του Λυκούργου, ο οποίος ζούσε με εγκράτεια και υπακοή στους άρχοντες. Οι νέοι πρέπει να είναι σώφρονες, γιατί η σωφροσύνη είναι η μεγαλύτερη αιτία όλων των καλών πράξεων.»

1.α. ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτὸν [...]

λαθὼν εἰσέρχεται (ὁ Προμηθεύς). (Κείμενο 1)

Να γράψετε από έναν (1) χαρακτηρισμό για τον Επιμηθέα και τον Προμηθέα με βάση τις πιο πάνω υπογραμμισμένες λέξεις και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

(μονάδες 4)

1.β. καὶ ὁρᾷ [...] τὸν δὲ ἄνθρωπον γυμνόν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστροτον καὶ ἄοπλον· (Κείμενο 1)

Ποιον τρόπο σύνδεσης χρησιμοποιεί ο Πλάτωνας στο πιο πάνω απόσπασμα και ποια είναι η λειτουργία του σε σχέση με το περιεχόμενο;

(μονάδες 2)

2. Κείμενο 4

(α) Το τέλος αυτών εδώ τώρα μπορεί να ήρθε να φανερώσει την παλικάριά τους πρώτο, μπορεί και να τη σφραγίσει τελευταίο – και τη μια και την άλλη δείχνει, πιστεύω, πως εστάθηκαν άντρες αληθινοί. Γιατί και σε κείνους ακόμα που παρουσιάζονται στ' άλλα κάπως κακοί, είναι δίκαιο η παλικάριά που θα δείξουν πολεμώντας για την πατρίδα να πάρει την πρώτη θέση. Γιατί με το καλό που έκαναν έσβησαν όλως διόλου το κακό, κι έτσι ωφέλησαν πιο πολύ στην κοινή προσπάθεια παρά που έβλαψαν ένας ένας σαν άτομο.

(β) Πιο ποθητό από αυτά λογάριασαν πως είναι να εκδικηθούν τους εχτρούς· μαζί πίστεψαν ότι αυτός είναι ο πιο λαμπρός κίντυνος, και έτσι θέλησαν παίρνοντάς τον απάνω τους αυτούς να τους εκδικηθούν, τ' άλλα να τα επιθυμούν· αν θα κατορθώσουν κάτι, αυτό τους έμενε κρυμμένο, κι έτσι το εμπιστεύτηκαν στην ελπίδα· όμως στην πράξη πάνω γι' αυτό που έβλεπαν πια μπροστά τους είχαν την αξίωση να στηριχτούν στον ίδιο τον εαυτό τους. Και καθώς βρέθηκαν μέσα στον κίντυνο, νόμισαν πιο ωραίο ν' αντισταθούν και να πάθουν παρά υποχωρώντας να γλιτώσουν, και έτσι από τη μια ξέφυγαν την καταλαλιά και τη ντροπή της, από την άλλη το έργο που είχαν να κάμουν το πήραν απάνω τους πληρώνοντάς το με τη ζωή τους, και πάνω στην κρίσιμη ώρα, τη στιγμή ακριβώς που παιζόταν η τύχη τους, εγλίτωσαν όχι από το φόβο! – πιο πολύ από την ιδέα ότι θα μπορούσαν να φοβηθούν.

Θουκυδίδου Ἱστορίαι Β' 42

2.α. Να εντοπίσετε και να εξηγήσετε μία (1) αντίθεση που υπάρχει στο Κείμενο 4(α).
(μονάδες 4)

2.β. Η απόφαση των νεκρών να αγωνιστούν και να πεθάνουν για χάρη της πατρίδας, όπως φαίνεται στο Κείμενο 4(β), αποτελεί συνειδητή και αυτοπροαίρετη επιλογή τους. Να σχολιάσετε τη θέση αυτήν και να την τεκμηριώσετε με δύο (2) στοιχεία από το κείμενο.

(μονάδες 5)

-ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ-

Τύχη άγαθῇ!